

Aan de voorzitters van CEA en NBA
De heren drs. L.E.H. Vredevoogd &
drs. H.H.H. Wieleman RA
Postbus 7984
1008 AD Amsterdam

Nieuwegein, 27 februari 2014

Betreft: Reactie SRA op Consultatie Contourennota Onderwijsmodel

Geachte heren Vredevoogd en Wieleman,

SRA heeft het consultatiedocument Contourennota (Een marktgericht opleidingsmodel) van de hand van CEA en NBA met belangstelling gelezen. Het SRA-bestuur onderschrijft het belang om onderwijs en opleiding te innoveren en de toekomstige accountant klaar te stomen voor wat de markt en het maatschappelijk verkeer van hem vraagt.

Om de Contourennota in zijn volledigheid te kunnen bevatten, is het goed om te realiseren dat de Nota ons inziens een compromis behelst op basis van de input van twee verschillende rapporten (NBA-Onderwijscommissie Fusie en Adviescommissie Herziening Eindtermen van de CEA). De vraag is of een compromis nu de basis moet zijn voor een toekomstig opleidingsmodel; zeker gezien het belang voor opleiding, professional en markt/maatschappelijk verkeer.

Ook zet het SRA-bestuur vraagtekens bij de aanlegwijze (bottom-up) om te komen tot een marktgericht opleidingsmodel. Ons inziens kan de Contourennota niet worden gelezen zonder een oordeel te vormen over het (toekomstige) beroepsprofiel van de accountant. Gezien de doorlooptijd van het effect van de invoering van het nieuwe onderwijsprogramma, gaat het niet om het huidige profiel maar om het beroepsprofiel van de accountant, werkzaam in de jaren '20. Belangrijke vraag die we ons moeten stellen is: wat vraagt de markt/het maatschappelijke verkeer dan van de afgestudeerde accountant?

Gezien bovenstaande, en het voorkomen van een nieuwe verwachtingskloof tussen markt en professionals, maakt het SRA-bestuur zich dan ook heel sterk voor nader onderzoek/inventarisatie onder de diverse betrokkenen en stakeholders naar

- het beroepsprofiel van de accountant, werkzaam in de jaren '20
- de wensen, verwachtingen en behoeften van stakeholders en maatschappelijk verkeer (ministerie, Belastingdienst, banken, financiers, ondernemers)
- andere relevante ontwikkelingen die rechtstreeks invloed hebben op de werkzaamheden en werkomgeving van de toekomstige accountant: maatschappelijk, digitaal, wetgeving, internationaal, toezicht
- inzichtelijk maken van de markt in het kader van differentiatie

Bij vraag 9 zullen we een en ander in dit kader nader toelichten.

Samenvatting

Omdat we ervan uit zijn gegaan dat elke vraag uit de Contourennota apart wordt bekeken, komen dubbelingen en herhalingen van onze kant bij sommige antwoorden voor. Daarom hieronder samenvattend onze belangrijkste punten:

- Voor alles zal het beroepsprofiel én de markt/het speelveld van de professional in de jaren '20 in kaart moeten worden gebracht. Daarna kan pas een vertaalslag worden gemaakt naar differentiaties en opleiding.
- Daarnaast is het vanuit de doelstelling om aansluiting te zoeken bij de 'markt' van belang een intensieve discussie te voeren over waar een knip moet worden gezet in de opleiding, en ten aanzien van vaardigheden, competenties en bevoegdheden van toekomstige professionals. Aansluiten bij de perceptie van stakeholders van wat een accountant levert aan toegevoegde waarde, is daarbij van uiterst belang.
- Het SRA-bestuur is ervan overtuigd dat de toekomstige professional een veel bredere financiële dienstverlener zal zijn. De opleiding zal niet in zwaarte moeten afnemen, maar juist moeten toenemen. Met name op het gebied van 'auditing', assurance en risicodetectie is meer kennis gewenst omdat zulke zaken van belang zijn voor elk verantwoordingsstuk, of het nu om de jaarrekening of de samenstellingsverklaring gaat;
- Het SRA-bestuur dringt nadrukkelijk bij de CEA en NBA aan op verder (wetenschappelijk) onderzoek naar de wensen en behoeften van de markt (uitvragers van Assurance, toezichthouders op kwaliteit), op een consultatie van de diverse stakeholders (diepgaander dan het onderzoek verricht door de commissie Dassen), en een wetenschappelijk onderzoek naar het beroepsprofiel van de professional in de jaren '20.

Het SRA-bestuur dankt CEA en NBA voor de uitvoerige discussie die we inmiddels al mochten voeren. Graag dragen we bij aan de opzet van een toekomstbestendig en marktgericht opleidingsmodel dat toegevoegde waarde biedt aan zowel aankomend professionals als 'de markt' (stakeholders en het maatschappelijke verkeer). Mochten we daarbij een rol kunnen spelen, dan houden wij ons als 'vragensteller' zeer aanbevolen.

Hoogachtend,
Namens het SRA-bestuur

Paul C.J. Dinkgreve RA
voorzitter

Vraag 1 : Bent u het eens met het uitgangspunt van differentiatie in de accountantsopleiding (inclusief de praktijkopleiding) naar de beroepspraktijk?

SRA onderschrijft het belang van differentiatie in de opleiding en het doel om een goede aansluiting tussen opleiding en praktijk te realiseren, maar niet op grond van de genoemde indeling. Het SRA-bestuur is het oneens met de duiding van de differentiatie. Allereerst zal het beroepsprofiel én de markt/het speelveld van de professional in de jaren '20 in kaart moeten worden gebracht voordat een vertaalslag kan worden gemaakt naar differentiaties en opleiding. Onze indruk is dat het rapport uitgaat van het huidige beroepsprofiel en de huidige praktijk. Ook is onderbouwing van keuzes niet aanwezig.

Het SRA-bestuur zou zich kunnen vinden in de ontkoppeling van de controlebevoegdheid en de accountantstitel(s) in samenhang met het invoeren van een licentiestelsel voor de wettelijke controlebevoegdheid, op voorwaarde dat toegepast onderzoek plaatsvindt naar het beroepsprofiel van de toekomstige professional.

Voor wat betreft de inherente kwalificatiestructuur (zie vraag 2) stellen wij ons wel de vraag: is het wenselijk en (gezien de vraag uit de markt) mogelijk om een accountant (titel/ professional) op te leiden zonder een gedegen kennis en vaardigheden van de controle van de jaarrekening?

In het licht van de insteek van de hele Contourennota begrijpen we bij punt III (pagina 5) de volgende stelling niet: 'In beide opleidingstrajecten kunnen afgestudeerden de bevoegdheid voor het verrichten van wettelijke controles van jaarrekeningen van alle soorten ondernemingen verwerven'.

Wat wordt hiermee bedoeld?

Wordt de weeffout uit het verleden (twee verschillende niveaus met dezelfde bevoegdheden, hbo/wo) hiermee niet in stand gehouden?

En is het wenselijk/mogelijk om op verschillende niveaus tot de wettelijke controlebevoegdheid op te leiden?

Inzoomend op 'van alle soorten ondernemingen': In de wet- en regelgeving wordt een duidelijk onderscheid gemaakt in de markt (naar ondernemingen). Wordt ervan uitgegaan dat wet- en regelgeving in de nabije toekomst zal veranderen?

SRA onderschrijft het belang van vakinhoudelijke vernieuwing van de opleidingen. Daar is een echte inhaalslag te behalen, zeker waar het bijvoorbeeld gaat om effecten van recente digitale (ICT-) ontwikkelingen of de veranderende maatschappelijke rol van de accountant. Onder vakinhoudelijke vernieuwing verstaat het SRA-bestuur echter ook 'verder kijken dan vandaag'; nu geven we immers de opleiding vorm van de accountant die halverwege de jaren '20 afstudeert en gaat werken voor ondernemers en andere stakeholders die ongetwijfeld ook doorontwikkeld zijn/ andere behoeften hebben.

Met andere woorden: moet niet eerst onderzoek worden gedaan naar de behoeften van stakeholders, naar wat er van de accountant wordt verlangd in de jaren '20, zodat een nieuw opleidingsmodel met de juiste onderbouwing kan worden vormgegeven?

Ten aanzien van versterking van de accountantsopleiding vraagt het SRA-bestuur zich af of de vraag ook niet moet zijn: sluit de praktijkopleiding aan bij de behoeften van de markt? De betere aansluiting tussen de theoretische opleiding en de praktijkopleiding wordt vaak opgehangen aan de problemen rond de praktijkstage, waarbij de eindtermen (invulling in de praktijk) uitgaan van 'eindverantwoordelijk niveau'. Wat verwachten we als eindterm? Zijn we niet toe aan het definiëren van een 'beginnend beroepsoefenaar', niet zijnde eindverantwoordelijke?

En moeten we het versterken van de accountantsopleiding niet veel meer koppelen aan de toenemende vraag om kwaliteit uit de markt? Dus geen voorstel om professionals op te leiden met en zonder kennis van de jaarrekeningcontrole/ certificerende bevoegdheid, maar juist nog een schepje bovenop de kennis, kunde, analytische en communicatieve vaardigheden van denk- en werkkader van de nieuwe professional met certificerende bevoegdheid plus. Geen uitholling van beroep en titel maar een opleiding aanbieden waar mensen hun passie kwijt kunnen voor het vak.

Vraag 2 : Kunt u zich vinden in de voorgestelde kwalificatiestructuur?

Ten aanzien van de voorgestelde kwalificatiestructuur merkt het SRA-bestuur op dat voor alles het beroepsprofiel van de toekomstige accountant duidelijk moet zijn. Daarnaast moet – zoals we eerder constateerden- duidelijker in kaart worden gebracht hoe het staat met de uitvraag naar Assurance (wat vragen Belastingdienst, banken, andere financiële instellingen, de overheid, andere stakeholders?). Is er voldoende onderzoek gedaan naar deze kwalificerende factoren?

De gebruikte titel Accountant (weliswaar werktitel) vindt het SRA-bestuur niet onderscheidend en ligt ons inziens internationaal gezien moeilijk.

Ten aanzien van het gemaakte onderscheid tussen accountants met certificerende bevoegdheid en accountants zonder deze bevoegdheid:

Creëren we met de opleiding voor accountants zonder certificerende bevoegdheid een opleiding voor accountants die moeten concurreren met andere dienstverleners die dezelfde werkzaamheden verrichten, en waarbij het onderscheidend vermogen alleen tot uiting komt in een zwaarder regime aan regelgeving en (daarmee) 'duurder' zijn dan die andere dienstverleners?

Wordt het kwaliteitsgevoel wel gevoeld onderin de markt?

Bij vraag 8 gaan we verder in op het onderscheid tussen accountants met/zonder certificerende bevoegdheid en de onderverdeling van ondernemingen (OOB, niet-OOB)

Vraag 3 : Bent u het eens met het voorgestelde eindniveau van de theoretische opleidingen?

De vraag veronderstelt dat er sprake is van één eindniveau van de theoretische opleidingen. Daar is in deze Contourennota geen sprake van naar ons idee.

Creëren we in principe niet 5 soorten accountants met verschillende niveaus?

Een accountant Assurance op (post)hbo-niveau en een accountant Assurance op (post)wo-niveau met certificerende bevoegdheid.

Een accountant Accountancy op (post)hbo-niveau en een accountant Accountancy op (post)wo-niveau, zonder certificerende bevoegdheid.

Voor de accountant Assurance die zich alleen richt op OOB's creëren we het vijfde type.

Komt dit de transparantie (ook in het kader van de verwachtingskloof tussen accountant en maatschappelijk verkeer) in de markt ten goede?

Het SRA-bestuur acht dit voorstel voor de praktijk niet wenselijk.

Verder nog een vraag bij het volgende uit de Nota: 'Als voorgesteld kan de op de wettelijke controle gerichte opleiding zowel vanuit het hbo-kader als vanuit het wo-kader tot volledige controlebevoegdheid leiden. Hierdoor moet het beheersingsniveau van de eindtermen van de kernvakgebieden en van de praktijkopleiding in beide opleidingen gelijk zijn.' (pagina 8). Is het überhaupt mogelijk om het beheersingsniveau binnen de hbo-orientatie op wo-niveau te krijgen? Moet het 'beheersingsniveau' het gat tussen hbo- en wo-niveau opvullen? En: staat opleidingsniveau gelijk aan beheersingsniveau? Kan het een begaanbare weg zijn om het hbo in te passen in het uiteindelijke wo-niveau?

Als laatste de vraag of binnen de discussies rond opleidingsmodel en eindniveau ook aandacht is geweest voor internationale ontwikkelingen op het gebied van eisen voor het accountantsberoep, maar bijvoorbeeld ook op gebied van vrij verkeer van goederen, diensten en beroepen als het gaat om [aansluiting bij de behoeften van] de Europese (mkb-) markt? SRA zou een analyse daarvan zeer aanbevelen.

Vraag 4 : Vindt u de voorgestelde differentiatie in de opleiding met twee oriëntaties goed aansluiten op de (ontwikkelingen in de) beroepspraktijk? Zo nee, welke differentiatie zou dan uw voorkeur hebben?

De Contourennota gaat grofweg uit van een accountant voor de wettelijke controle (Assurance/certificerende bevoegdheid), en een accountant die zich richt op de samenstellen adviespraktijk, financiële verantwoordingen, vrijwillige controles en het geven van deel-assurance zoals bijvoorbeeld subsidie- en omzetverantwoordingen, en bedrijfsvoering in brede zin (Accountancy/zonder certificerende bevoegdheid).

Even los van bevoegdheden, constateren we het volgende: Volgens het voorstel is een accountant zonder gerichte opleiding voor de wettelijke controle, in staat om een vrijwillige controle uit te voeren. Dat betekent dat 1 euro verschil op de balans, namelijk het verschil tussen een wettelijke en vrijwillige controle, van invloed is op de opleiding van een accountant?

En bekeken vanuit de bevoegdheden: een accountant zonder certificerende bevoegdheid kan/mag/is in staat om een vrijwillige controle uit te voeren?

Het SRA-bestuur constateert dat er wetstechnisch gezien geen onderscheid bestaat in kwaliteit en instrumentarium voor wettelijke dan wel vrijwillige controles. Gebruikers van vrijwillige controles mogen dan ook dezelfde kwaliteit verwachten; het gaat immers om dezelfde verklaring.

Wat vinden gebruikers van dit voorstel in relatie tot de het afgegeven van een vrijwillige verklaring, zonder certificerende bevoegdheid? Hechten zij daar waarde aan? SRA mist de onderbouwing door middel van onderzoek naar de ontwikkeling van Assurance in de totale markt, en de MKB-markt in het bijzonder. Uiteindelijk is de vraag naar Assurance bepalend, evenals het onder meer daarop gebaseerde beroepsprofiel van de accountant over 10 jaar.

Ook vraagt het SRA-bestuur zich af of de perceptie over de aantallen wettelijke controles en vrijwillige controles in de markt de juiste is. Over het algemeen bestaat het beeld dat het aantal vrijwillige controles sterk achterblijft bij het aantal wettelijke controles. Dat beeld is in ieder geval in de SRA-praktijk (meer dan 50% van het mkb vertegenwoordigend) onjuist. Het totaal aantal wettelijke controleopdrachten bedraagt 6676, het aantal vrijwillige controleopdrachten 6869 (gegevens 2012).

Uit deze gegevens zou je de conclusie kunnen trekken dat ondernemers / het maatschappelijke verkeer waarde hecht aan de afgegeven vrijwillige verklaring door een certificerend accountant.

Het SRA-bestuur stelt voor om hier nader onderzoek te verrichten.

De Contourennota heeft verder tot doel om de opleiding met twee oriëntaties beter/goed te laten aansluiten op de (ontwikkelingen in de) beroepspraktijk. Maar wat is de beroepspraktijk?

Willen we een opleidingsmodel waarbij afgestudeerden in staat zijn om het totale reilen en zeilen en de structuur van de onderneming te overzien? Of willen we door middel van differentiatie steeds verder specialiseren en het beroep verengen?

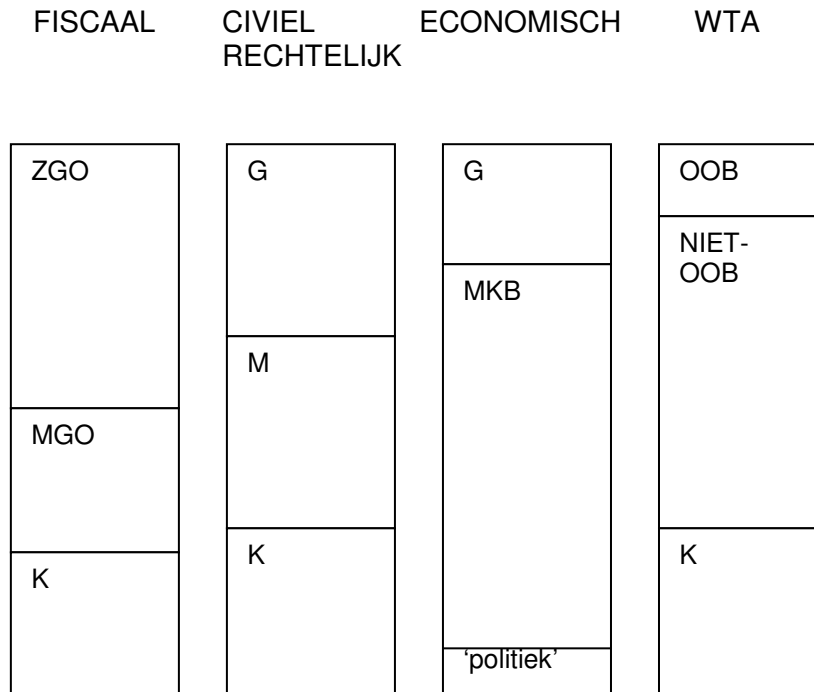
Wat is het verschil tussen OOB en niet-OOB? De moeilijkheidsgraad en complexiteit van een wettelijke controle bij een OOB is niet per definitie hoger dan de wettelijke controle bij een niet-OOB; Of andersom. het belang ligt anders op maatschappelijk dan wel economisch vlak. Wel bestaat er specifieke regelgeving voor bepaalde sectoren zoals ziekenhuizen, onderwijsinstellingen of banken. Om wettelijke controles in deze sectoren te kunnen/mogen uitvoeren, zijn specifieke competenties noodzakelijk en gewenst. Dit staat echter los van de discussie en het onderscheid OOB en niet-OOB.

We zouden ons kunnen voorstellen dat voor dat voor deze 'specialismen' post graduate courses worden gecreëerd, gefaciliteerd door de NBA. Afgestudeerde specialisten krijgen een aantekening in het Register. [zie ook vraag 8]

Wat verstaan we precies onder het begrip 'mkb-accountant' of de accountant werkzaam in het mkb? Hoe diffuus is dit begrip? Wat voor werkzaamheden voert een 'mkb-accountant' uit in de praktijk van alledag in het ZGM/MGO-segment (fiscaal), het G/M-segment (civielrechtelijk), voor familiebedrijven in het MKB-segment (economisch) of in het niet-OOB-segment (Wta)?

Zie hiervoor ook de premisse in deze Contourennota: '...veel accountants in het MKB werkzaam zijn die ook Assurance verschaffen, maar niet in de vorm van wettelijke controles en waarin veel accountants zijn die een financieel-economische functie vervullen' (pagina 10)

Hieronder de schematische voorstelling van verschillende percepties rond MKB, grootbedrijven, OOB en niet-OOB; Van links naar rechts:

Van belang is ook te vermelden dat het 'mkb' (de bakker op de hoek) waarover de politiek spreekt, slechts een fractie is van het MKB dat accountantskantoren bedienen. Daarbij nog de opmerking dat niet alleen de advies/samenstelpraktijk logisch complementair is in de MKB-praktijk, maar juist ook de controle/adviespraktijk.

Een discussie over /onderzoek naar de vraag of studenten/aankomende professionals hun assurancevaardigheden in voldoende mate kunnen ontwikkelen zonder kennis van de controle van de jaarrekening te hebben op het huidige opleidingsniveau (terwijl er om meer kwaliteit in de markt wordt gevraagd)? Ook voor de samenstelpraktijk zijn kennis van de structuur van de onderneming en controletechnieken van cruciaal belang.

Het SRA-bestuur is niet tegen differentiatie, wenst geen onderscheid in certificerende bevoegdheid tussen wettelijke- en vrijwillige controles tenzij onderzoek bij de desbetreffende stakeholders anders uitwijst.

Vraag 5 : Hoe zou volgens u meer integratie tussen de theoretische opleiding en de praktijkopleiding kunnen worden bereikt?

Het SRA-bestuur wil deze vraag op een andere wijze benaderen: de huidige eindtermen sluiten niet aan bij de praktijk. Het ervaren probleem in de uitvoering wordt vaak misbruikt om te komen tot een andere differentiatie. Overigens zij ook gezegd dat de problemen bij de stage/praktijkopleiding niet alleen voorkomen bij AA's maar ook gelden voor de RA-instroom. We zien ook de trend dat trainees naar een simulatieopdracht worden verwezen om het controleproces binnen de kantoororganisatie niet te verstoren.

Ons inziens ligt het niet aan de differentiatie maar aan de formulering van de eindtermen. Het kan toch niet zo zijn dat bij het begrip 'beginnend beroepsoefenaar' in de uitwerking 'eindverantwoordelijk niveau' (met andere woorden, compleet verantwoordelijk voor de wettelijke controle) wordt gehanteerd. Betere definiëring en meer eenduidigheid over het eindniveau (bijvoorbeeld op controleleidersniveau) zou meer en beter bijdragen aan de integratie tussen theorie- en praktijkopleiding. Een ander aspect dat het SRA-bestuur graag terug ziet in de eindtermen (ook op basis van de uitkomsten van de jongste AFM-themaonderzoeken), is meer nadruk op mondelinge en schriftelijke vaardigheden, leren communiceren in dossiers en het vastleggen van harde en softe controls.

Vraag 6 : Bent u het eens met het behoud van brede titelbescherming voor alle accountants (ook buiten het terrein van de wettelijke controle)? Welke argumenten pleiten volgens u voor of tegen het behoud van een brede titelbescherming?

Het SRA-bestuur hecht veel waarde aan de mate van legitimiteit die de accountant als professional in het maatschappelijk verkeer heeft. Omgekeerd gesteld: welke waarde hecht het maatschappelijke verkeer aan de titel, de beschermde status én de bevoegdheden die de professional daarmee verleend krijgt? Ziet het maatschappelijke verkeer toegevoegde waarde? Waarom kiezen ondernemers voor een accountantskantoor, niet voor een administratiekantoor waar professionals werken zonder certificerende bevoegdheid?

Is het reëel om accountants, opgeleid op verschillende niveaus en diverse oriëntaties en behept met verschillende bevoegdheden, dezelfde titel te verlenen? Moeten we niet meer toe naar andere oplossingen zoals bij de opleiding geneeskunde? Kunnen we de titel relateren aan hbo- of wo-niveau (bachelor/master) en voor de specialismen andere termen toevoegen?

Daarnaast vragen we ons af of behoud van brede titelbescherming (ook buiten de wettelijke controle) kan worden gerealiseerd. Levert de huidige Wet op het accountantsberoep titelbescherming op, juist voor accountants/professionals met certificerende bevoegdheid (zie artikel 36 en 46 Wab)? Of anders gesteld: kan een professional zonder opleiding tot certificerend accountant zich op basis van de huidige wet nog inschrijven in het Register? Het Ministerie heeft aangegeven dat zij voorlopig niet wil tornen aan de wetstekst.

Moeten we de beroepstitel beschermen? Zodra de titel losgekoppeld wordt van de (certificerende) bevoegdheid, dan is het niet meer aan het beroep om daarover te beslissen.

In principe zou het SRA-bestuur voorstander zijn van een opleidingsmodel waarbij elke accountant geschoold wordt voor het geven van Assurance, binnen de denk- en werkkaders van de wettelijke controle. Dat maakt dat wij in eerste aanleg ook voorstander zijn van behoud van titelbescherming, juist vanwege de toegevoegde waarde en de legitimiteit die de titel voor het maatschappelijk verkeer (ook in het MKB) met zich meebrengt. Maar wij stellen tegelijkertijd de vraag of dit over 10 jaar (in de jaren '20) ook nog houdbaar is. Daarom pleiten wij nogmaals naar meer onderzoek naar de wensen en behoeften van de toekomstige markt en stakeholders.

Vraag 7 : Vindt u dat er één generieke lidmaatschapstitel Accountant moet komen of dat de huidige titels AA en RA als lidmaatschapstitels moeten blijven bestaan?

Het eventuele licentiestelsel maakt het voeren van twee titels bij het nieuwe opleidingsmodel onnodig. Zoals eerder aangegeven is het SRA-bestuur geen voorstander van de generieke titel Accountant. Ook hebben wij een eerdere suggestie gedaan om aansluiting te zoeken bij het huidige systeem van bachelor/master. Een andere optie is de nieuwe professional RA te noemen, waarbij RA verwijst naar het Register waarin de licenties zijn opgenomen.

Vraag 8 : Vindt u dat in de nieuwe kwalificatiestructuur voor controlebevoegde accountants, en daarmee ook in de opleiding, onderscheid moet worden gemaakt in accountants die wel en accountants die niet bevoegd zijn om jaarrekeningen van OOB's te controleren?

Wat is het verschil van een jaarrekeningcontrole bij een OOB en een niet-OOB? En wat is het verschil tussen OOB en niet-OOB? Zoals al eerder aangegeven is de wet- en regelgeving voor de wettelijke controle in beide segmenten gelijk. Ook in het niet-OOB-segment gelden IFRS-toepassingen; er gelden geen aparte verslaggevingseisen voor OOB's. Als bij titel 9 BW gekozen wordt voor IFRS-grondslag, dan zijn er geen vrijstellingen op grond van grootte/omvang van de onderneming.

Wat is het verschil tussen OOB en niet-OOB? De moeilijkheidsgraad en complexiteit van een wettelijke controle bij een OOB is niet per definitie hoger dan de wettelijke controle bij een niet-OOB; Of andersom. Het belang ligt anders op maatschappelijk dan wel economisch vlak. Is het inderdaad zo dat op dit moment het belang dat het maatschappelijk verkeer hecht aan de controle bij een OOB anders is dan bij een niet-OOB? Of is dit slechts perceptie?. En hoe is dat over 10 jaar?

Wel bestaat er nu specifieke regelgeving voor bepaalde sectoren zoals ziekenhuizen, onderwijsinstellingen of banken. Om wettelijke controles in deze sectoren te kunnen/mogen uitvoeren, zijn specifieke competenties noodzakelijk en gewenst. Dit staat echter los van de discussie en het onderscheid OOB en niet-OOB.

We zouden ons kunnen voorstellen dat voor dat voor deze 'specialismen' post graduate courses worden gecreëerd, gefaciliteerd door de NBA. Afgestudeerde specialisten krijgen een aantekening in het Register.

Is de beperktheid (relatief klein aantal controlebevoegde accountants in het OOB-segment) argument voor specialisatie? Als het gaat om aantallen, hoeveel accountants werken als openbaar accountant of extern accountant, in vergelijking met bijvoorbeeld de accountants in business? En moeten we ons bij het schetsen van de contouren van een nieuw opleidingsmodel richten op opgeleide professionals uit het 'oude model' die niet meer werkzaam zijn in het vak?

Ook verwijzen we naar de eerder genoemde aantallen van wettelijke controles en vrijwillige controles. Ook voor de vrijwillige controles (zelfde wet- en regelgeving, kwaliteits- eisen) zullen ons inziens dezelfde opleidingseisen moeten worden gesteld als in het OOB- dan wel niet-OOB-segment.

De genoemde argumenten voor differentiatie naar OOB controlebevoegdheid (pagina 11) onderschrijft het SRA-bestuur dan ook beslist niet.

Vraag 9 : Heeft u nog andere opmerkingen of suggesties naar aanleiding van de contourennota?

Bij deze vraag bundelen we een aantal opmerkingen, suggesties, denkrichtingen en aanbevelingen die we niet bij de hierboven geformuleerde vragen kwijt konden.

Nadenken over een opleidingsmodel dat de eerste afgestudeerde professionals aflevert midden in de jaren '20, kan niet zonder ook een schets te maken van het beroepsprofiel van de accountant over 10, 15 jaar. Belangrijke vraag daarbij is: wat vraagt het maatschappelijke verkeer dan van de professional.

Om daarop een antwoord te kunnen geven, is het van belang om eerst de (huidige) maatschappelijke ontwikkelingen te duiden en ons daarover vragen te stellen. Een kleine voorzet:

- toenemende vraag om Assurance
- toenemende vraag om kwaliteit in de markt
- standaardisering samenstelpraktijk (oiv oa SBR, Nationaal Grootboekschema)
- veranderende behoeftes ondernemers (Universiteit Leiden); welke zijn dat in de jaren '20?
- uitvraag van stakeholders (banken, belastingdienst, financiers, bij aanbestedingen)
- ontwikkeling controlefilosofie van de overheid (kunnen verantwoordingen zonder Assurance? = het op de helling zetten van de samenstelpraktijk)
- ontwikkeling wetgeving: is de huidige fiscale wetgeving nog toegerust; webwinkel, internationalisering, belasting op omzet, los van turnover tax)
- ontwikkeling aard en vorm van toezicht
- digitale ontwikkelingen; oiv cloud steeds minder transparantie? Of wordt oiv digitale ontwikkelingen alleen het kanaal anders vormgegeven en kan dit leiden tot meer assuranceuitvraag?
- Kan Assurance nog in één persoon worden verenigd? Relatie met de opleiding?
- Hoe plaatsen we het opleidingsmodel in internationale context?
- Wat voegt de accountant toe op grond van titelgebruik/opleiding (wettelijke bevoegdheden)?
- Is deelassurance mogelijk zonder overzicht dat de controlepraktijk biedt?
- Maakt Assurance aanbestedingen meer toegankelijk voor kleinere mkb-bedrijven?
- Is een toekomstige rol mogelijk door bijvoorbeeld de deugdelijke grondslag te toetsen van/bij besluitvorming en onderzoeken? (Raad van State)
- Waarom gaat een kleinere ondernemer naar een accountant ipv een administratiekantoor?
- Is plurifomiteit (accountants in business) een resultante of een doel en moet je dat in de opleiding laten terugkomen? Opleidingstitel versus beroepskwalificatie

Speerpunt van SRA-beleid was en is het behoud van een professional met certificerende bevoegdheid. Vanuit onze bijna 25 jaar ervaring bij SRA-kantoren (werkzaam voor meer dan 50% van het mkb) weten we dat het denk- en werkkader dat een opleiding tot het controleren van de jaarrekening en het geven van Assurance biedt, noodzakelijke voorwaarde is voor optimale kwaliteit van alle aan assurance verwante werkzaamheden die op de kantoren worden uitgevoerd. Dus ook in de samenstelpraktijk.

Hamvraag uit de Contourennota is dan ook:

Is het geven van Assurance mogelijk, zonder kennis van de controle van de jaarrekening (in brede zin) in de opleiding mee te nemen? Of anders gesteld:

Is het mogelijk accountants op te leiden voor assurediensten, zonder de benodigde kennis en vaardigheden van de controle van de jaarrekening?

Voorbeelden in de praktijk:

Subsidies, stichtingen, verantwoordingen in het kader van de wbo, richting banken, bij Horizontaal toezicht [de Belastingdienst is bij haar controleaanpak ook bij het K-bedrijf geïnteresseerd in de volledigheid van opbrengst; een van de belangrijkste onderdelen van de jaarrekening] [zie CAB]

Bij subsidiecontrole zal de 'accountant' ook kennis moeten hebben van de processen en waar hij wel/niet op kan steunen; vergelijkbaar met interim-controle en controleaanpak bij de jaarrekening.

De crux van het stuk ligt wat ons betreft bij passages op bladzijde 8 en 9 van de Contourennota.

[pagina 8]

De oriëntatie 'Accountancy' leidt niet op voor de (wettelijke) controlebevoegdheid, maar dat wil niet zeggen dat deze accountants zich niet kunnen bezig houden met assurancewerkzaamheden. Accountants die werkzaam zijn in de samenstel- en adviespraktijk beoordelen bijvoorbeeld financiële verantwoordingen, **verrichten vrijwillige controleopdrachten** en voeren ook assurancewerkzaamheden uit met betrekking tot specifieke deelverantwoordingen, zoals bijvoorbeeld subsidie- en omzetverantwoordingen. Daarnaast adviseren accountants hun cliënten op het gebied van de bedrijfsvoering in brede zin. Hierbij te denken aan vraagstukken op het gebied van: fiscaliteit, strategie & organisatie, ICT, financiering, overname, e.d. Met name deze aspecten en de hiervoor vereiste (advies) vaardigheden zullen in deze oriëntatie centraal staan.

Het verschil tussen een vrijwillige en wettelijke controle is 1 euro. Beide controles kennen dezelfde wet- en regelgeving. Ook bij het afgeven van de verklaring bij de vrijwillige controle is sprake van certificeren. Hoe kunnen accountants het in basis zelfde product leveren zonder, dat zij met dezelfde benodigde kennis zijn opgeleid?

NOOT:

Wij moeten het maatschappelijk verkeer het verschil duidelijk maken tussen de wettelijke en vrijwillige controle en met name dat daarvoor dezelfde kennis en vaardigheden nodig zijn!

[pagina 9]

Naast de theoretische opleiding is er een wettelijk verplichte driejarige praktijkopleiding. De aankomende accountant moet in de praktijkopleiding aantonen dat hij de theoretische kennis ook daadwerkelijk kan toepassen. Evenals de theoretische opleiding kent ook de praktijkopleiding de twee oriëntaties 'Assurance' en 'Accountancy'. **De inhoud van beide oriëntaties verschilt, maar ook in de praktijkopleiding is er een gemeenschappelijke basis met betrekking tot het opdoen van ervaring in controlewerkzaamheden.** In de Accountancy-oriëntatie kan meer aandacht worden gegeven aan samenstellactiviteiten, fiscale vraagstukken en (overige) advieswerkzaamheden. Voor **kandidaten die voor de oriëntatie 'Assurance' kiezen geldt dat het minimum aantal uren dat aan de werkzaamheden op het gebied van de jaarrekeningcontrole besteed dient te worden aanzienlijk hoger ligt dan bij de oriëntatie 'Accountancy'.**

Met andere woorden: Accountancy-studenten worden niet opgeleid voor de (wettelijke) controlebevoegdheid maar zij moeten in de praktijkopleiding wel ervaring opdoen in controlewerkzaamheden? Is dat mogelijk?

Effecten

Gezien de werkzaamheden die de 'mkb-accountant' (zie definiëring in schema op pagina 5) in de praktijk verricht en de kennis en vaardigheden die nodig zijn bij de grote M en de kleine K-bedrijven, denken wij dat het voorgestelde model een tweedeling zal opleveren juist in het mkb: er bestaat zodadelijk geen mkb-accountant meer maar een kb-accountant. KB-accountants hebben geen toegang meer tot de mkb-markt zoals wij die kennen.

Met andere woorden: stel dat we de contourennota volgen, heeft de 'mkb-accountant' dan nog bestaansrecht naast de administratiekantoren (een dienstverlener gebonden aan wet- en regelgeving naast een dienstverlener die niet gebonden is aan wet- en regelgeving)?

En: kan dit leiden tot lagere instroom van de opleiding?

Voorbeeld: een mkb-internationaal georiënteerd bedrijf kan een dochter zijn van beursgenoteerd frans bedrijf. Binnen het huidige opleidingsmodel kan de mkb-accountant (certificerende bevoegdheid) veel diensten leveren, met het voorgestelde model niet meer.

Het gevaar dreigt dat de verwachtingskloof bij het maatschappelijk verkeer alleen maar groter dreigt te worden. Dat komt ook doordat we in de markt spreken van diverse definities van mkb en OOB, gerelateerd aan de omvang van bedrijven. De markt kan zomaar opgedeeld worden in KB, MG en OOB-accountants. Is dat het verlies van de AA?

Vraag is dan ook, in het kader van opleidingsmodel en perceptie: welk criteria hanteer we voor het duiden van ondernemingen: omzet / omvang? Menig familiebedrijf heeft meer maatschappelijke belang/relevantie qua omzet/omvang dan een OOB-bedrijf.

Ook zij opgemerkt, gezien de digitale ontwikkelingen, dat de technieken rond data-analyse, ICT, electronic data interchange ook in het K-bedrijf van belang zijn (webshop bijvoorbeeld)!

Titelgebruik

De discussie over titelgebruik kan pasgevoerd worden als de centrale vraag over certificering is beantwoord.